

2017-03-09
U2015/03573/UH
U2017/01129/UH

Utbildningsdepartementet

Enligt sändlista

Uppdrag om försöksverksamhet med praktknära forskning

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet att planera och genomföra en försöksverksamhet i syfte att utveckla och pröva olika modeller för långsiktig samverkan mellan universitet och högskolor och huvudmän inom skolväsendet kring praktknära forskning. Försöksverksamheten ska bidra till en stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningarna och i skolväsendet.

Försöksverksamheten ska fortlöpande dokumenteras och utvärderas. Dokumentation och resultat av utvärderingar ska spridas. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 mars 2018 och därefter årligen senast samma datum till och med 2021. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2022.

De fyra ansvariga universiteterna ska tillsammans med övriga medverkande universitet, högskolor och skolhuvudmän på ett kommunikativt och lättillgängligt sätt sprida resultaten av försöksverksamheten och de modeller som används till andra lärosäten, skolhuvudmän och andra som kan ha intresse för eller nytta av resultaten av försöksverksamheten.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2017 att 15 miljoner kronor anslås för en försöksverksamhet som syftar till ökad samverkan och stärkt vetenskaplig grund i lärar- och förskollärarytbildningar och i skolväsendet (prop. 2016/17:1 utg.omr. 16, avsnitt 9.5.2). För 2018 beräknar regeringen 20 miljoner kronor för satsningen och därefter 30 miljoner kronor per år.

Uppdraget med en försöksverksamhet aviseras även i 2016 års forskningsproposition (prop. 2016/17:50, avsnitt 8.3.1).

Utbildningen inom skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen [2010:800]). En vetenskaplig grund innebär att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang (Statens skolverk, Promemoria om vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, dnr 2012:1700), både när det gäller utbildningens innehåll och lärarens undervisning (prop. 2009/10:165).

Genom praktikinära forskning kan sådan kunskap genereras som har direkt nytta och användbarhet i verksamheten och som bland annat kan bidra till att stärka utbildningens vetenskapliga grund. Forskningsfrågor formuleras utifrån professionens behov av kunskap om lärande och undervisning i ett visst ämne eller ämnesområde. Syftet med praktikinära forskning är ytterst att utveckla och förbättra undervisningen i skolväsendet för att öka elever och förskolans måluppfyllelse. Den praktikinära forskningen ska, precis som all annan forskning, hålla en hög vetenskaplig kvalitet i såväl nationell som internationell jämförelse.

Ett övergripande mål i 2016 års forskningsproposition är att möta samhällsutmaningar genom ökad samverkan mellan högskolan och det omgivande samhället. Det är angeläget att universitet, som bedriver forskning med relevans för skolväsendets verksamhet, och skolhuvudmän ges ökade möjligheter att tillsammans bedriva forskning. Genom en närmare koppling mellan lärarutbildningen och förskolläraryrket och skolans och förskolans verksamhet kan relevanta forskningsfrågor formuleras och forskningsresultaten få större spridning. Att som lärare eller förskollärare få arbeta med forskning i sin anställning kan även bidra till att göra lärar- och förskolläraryrket mer attraktivt.

I en skrivelse till regeringen föreslår Uppsala universitet, Göteborgs universitet och Karlstads universitet en modell för samverkan med skolhuvudmän kring praktikinära forskning. Umeå universitet har i ett senare skede uttryckt intresse för att delta i försöksverksamheten. Regeringen bedömer därför att dessa lärosäten är lämpliga att ansvara för försöksverksamheten.

Närmare om uppdraget

De fyra ansvariga universiteterna ska bjuda in andra universitet och högskolor som är intresserade av och vill delta i försöksverksamheten. Varje universitet eller högskola knyts till ett av de fyra ansvariga universiteterna. Det är önskvärt att uppnå en geografisk spridning bland de deltagande universiteterna och högskolorna och att universitet och högskolor med skilda utbildningsutbud och erfarenhet av regional samverkan involveras i försöksverksamheten.

Försöksverksamheten ska utformas och genomföras i samverkan mellan ansvariga universitet, deltagande universitet och högskolor och skolhuvudmän. Varje universitet och högskola ska samverka med flera skolhuvudmän. Det ska finnas en variation bland skolhuvudmännen med avseende på t.ex. storlek, geografiskt läge, skolform och årskurser. Försöksverksamheten ska planeras och genomföras på ett sådant sätt att olika typer av modeller för långsiktig samverkan prövas i försöksverksamheten. Skolhuvudmännen deltar frivilligt i försöksverksamheten i enlighet med överenskommelser eller avtal med ett av de fyra ansvariga universiteterna.

Forskningen som bedrivs i samverkan mellan universitet, högskolor och skolhuvudmän ska vara verksamhetsrelevant och generera forskningsresultat av hög kvalitet. Lärare och förskollärare ska ges möjlighet att medverka i planering och genomförande av forskningen.

Försöksverksamheten ska planeras och genomföras på ett sådant sätt att olika typer av modeller för långsiktig samverkan prövas. Några exempel på komponenter i modellerna kan vara olika typer av avtal för kombinationsanställningar, former för lärares och förskollärares deltagande, handledning, kurser, arrangemang för datainsamling, verksamhetsförlagd utbildning och examensarbete.

Universiteterna ska också ha regelbunden kontakt med utredningen Ökad samverkan kring praktisknära forskning för stärkt vetenskaplig grund i skolväsendet (dir. 2017:27) och kontinuerligt informera utredningen om hur försöksverksamheten utformas och genomförs. Kontakten ska pågå så länge som utredningsuppdraget pågår.

De ansvariga universiteterna ska sinsemellan samordna försöksverksamheten, ha regelbunden kontakt, kommunikation och avstämning om hur försöksverksamheten fortlöper. Universiteterna ansvarar också för att försöksverk-

samheten dokumenteras och utvärderas samt för att sprida dokumentation och resultat av utvärderingar så att resultaten kan överföras och användas av andra universitet, högskolor och skolhuvudmän som vill samverka kring praktikinära forskning.

För uppdragets genomförande under 2017 avser regeringen tilldela Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Umeå universitet och Karlstads universitet 3 750 000 kr vardera från anslaget 2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor. För åren 2018–2021 kommer en ökning av anslaget att fördelas utifrån antalet universitet och högskolor som varje ansvarigt universitet samverkar med.

På regeringens vägnar

Helene Hellmark Knutsson

Erika Stadler

Sändlista

Uppsala universitet
Göteborgs universitet
Umeå universitet
Karlstads universitet

Kopia till

Finansdepartementet/BA